

OCENA PRACY DOKTORSKIEJ

TYTUŁ: Otyłość a wybrane zachowania zdrowotne młodzieży w wieku 15–19 lat z obszaru polsko-ukraińskiego pogranicza.

AUTOR: mgr Monika Barabasz

PROMOTOR: prof. dr hab. Felicja Fink-Lwow

Praca autorstwa mgr Moniki Barabasz podejmuje bardzo istotne zagadnienie, wskazujące na często niedoceniane aspekty związane ze zdrowiem, zachowanymi zdrowotnymi czy wreszcie otyłością młodych ludzi. Autorka podejmuje się oceny rozpowszechnienia otyłości i jej determinantów na tle poziomu aktywności fizycznej czasu wolnego oraz zwyczajów żywieniowych młodzieży w wieku 15-19 lat z obszaru polsko-ukraińskiego pogranicza. Podejmuje temat nie tylko w sposób teoretyczny, ale co jest dużą wartością dociekań badawczych, również aplikacyjny. Bowiem empiryczne wyniki pracy można traktować jako diagnozę wstępną programu promocji zdrowia lub edukacyjno-profilaktycznego w zakresie otyłości dla młodzieży z polsko-ukraińskiego pogranicza, w oparciu o prozdrowotną modyfikację stylu życia, w tym aktywności fizycznej w czasie wolnym.

Zdrowie jest jedną z najważniejszych wartości w życiu każdego człowieka i powinno być nierozzerwalnie związane z edukacją zdrowotną w celu jego utrzymania przez całe życie.

Edukacja zdrowotna jest nieodłącznym i komplementarnym elementem promocji zdrowia, chociaż edukacja zdrowotna to ukierunkowane działanie na jednostkę, a promocja zdrowia oddziałuje na system społeczny. Edukacja zdrowotna to proces wzajemnie ze sobą powiązanych elementów, w którego zakres wchodzi: wiedza o zdrowiu związana z funkcjonowaniem własnego organizmu umiejętność zapobiegania i radzenia sobie w sytuacjach trudnych, wiedza i umiejętność związane z korzystaniem z opieki zdrowotnej oraz wiedza o czynnikach środowiskowych, społecznych i politycznych wpływających na zdrowie. Promocja zdrowia jest nowym spojrzeniem na edukację a szczególnie na wychowanie w aspekcie zdrowotnych oddziaływań i skutków.

Edukacja zdrowotna to nie tylko przekazywanie wiedzy o tym, co jest korzystne lub szkodliwe dla zdrowia, lecz również rozwijanie umiejętności, a także nawyków, które pomogą skutecznie wykorzystywać tę wiedzę. Należy więc stworzyć sposobność do ukształtowania postaw i wartości, które ułatwiają dokonywanie wyborów mających znaczenie dla obecnego i przyszłego życia oraz zdrowia.

Jak wskazują badania i raporty związane ze zdrowiem społeczeństwa polskiego (PAP 2017, NIZP-PZH 2018, Wojtyniak i Goryński 2018¹), Polacy są wciąż w najściślejszej czo-

---

¹ Wojtyniak B., Goryński P. 2018. Sytuacja zdrowotna ludności Polski i jej uwarunkowania (raport Narodowego Instytutu Zdrowia Publicznego - Państwowego Zakładu Higieny z 2018 r.).

łówce Europy pod względem zapadalności na raka płuc i szyjki macicy. Spożycie owoców i warzyw należy do najniższych w UE. Jednak, wbrew obiegowym opiniom Polacy piją znacznie mniej alkoholu niż przeciętny Europejczyk. Najzdrowsi w naszym kraju są mieszkańcy województwa podkarpackiego. Najkrócej żyje się w województwie łódzkim.

Nadal narastającym problemem są choroby: Alzheimera, cukrzyca oraz otyłość. W raporcie NIZP-PZH wskazano, że zbyt wysoką masę ciała ma 68,2% mężczyzn powyżej osiemnastego roku życia zaś w przypadku kobiet nadwaga lub otyłość to 60% dorosłej populacji. Natomiast odsetek polskich nastolatków z nadmierną masą ciała przekroczył już 10% i stale rośnie. Główną przyczyną otyłości wśród młodzieży są złe nawyki żywieniowe, zwłaszcza zbyt duża podaż kalorii, cukrów prostych i tłuszczów. Szacuje się, że u ¾ nastolatków z nadwagą wystąpi otyłość w życiu dorosłym. Wśród elementów profilaktyki nadwagi wymienia się: zbilansowaną dietę, aktywność fizyczną oraz edukację żywieniową. Istnieje konieczność wzmocnionych działań, mających na celu zminimalizowanie dalszego rozprzestrzeniania się otyłości wśród polskiej młodzieży.

W ostatnich latach obserwuje się wzrost tendencji do nadwagi i otyłości wśród młodzieży. Dane przedstawiane przez Główny Urząd Statystyczny wskazują, że odnotowano zwiększoną masę ciała u 10,6% nastolatków w wieku 15-19 lat, 9% badanych miało nadwagę, a 1,6% było otyłe. Zwiększenie masy ciała trzykrotnie częściej obserwowano u chłopców, niż u dziewcząt. Z kolei dane przedstawione w ostatnich latach przez Światową Organizację Zdrowia wskazują, że zwiększona masa ciała dotyczyła aż 16% badanych nastolatków. U 13% badanych wystąpiła nadwaga, zaś u 3% stwierdzono otyłość.

Problem otyłości lub nadwagi już od kilkadziesiąt lat dotyczy nie tylko Polski ale całej Europy i świata². Obecnie w Europie obserwuje się wzrost odsetka osób obciążonych otyłością lub nadwagą. Najgrubszy są Niemcy i Anglicy. Wprawdzie w porównaniu z innymi krajami Europy Polska plasuje się w dolnej połowie, jednak problem ten powoli zaczyna narastać i obecnie dotyczy ponad 43% populacji.

W nawiązaniu zatem, do powyższych danych z różnych źródeł³ oraz problematyki zawartej w przedstawionego do oceny pracy mgr Moniki Barabasz - należy stwierdzić, że podjęta przez Autorkę problematyka jest jak najbardziej zasadna oraz potrzebna. Polacy wciąż za mało wiedzą o zdrowiu.

Autorka ocenianej pracy dostrzega problemy związane z zagrożeniami dla zdrowia. Stąd też, głos w dyskusji nad tym zagadnieniem, zaprezentowany w pracy doktorskiej Pani mgr Moniki Barabasz, wydaje się być potrzebnym, ciekawym i wartościowym poszerzeniem wiedzy na temat otyłości a zachowań zdrowotnych młodzieży.

Za właściwe należy uznać, że Autorka ocenianej rozprawy doktorskiej rozumie te problemy tak w ujęciu teoretycznym jak i w aspekcie możliwości ich wykorzystania w praktyce. Na tym tle, formułuje główny problem swoich badań (cel oraz aplikacja praktyczna), który realizuje w oparciu o połączone ze sobą zadania szczegółowe (pięć pytań badawczych, str. 20-21).

Praca ma klasyczny układ pracy promocyjnej o charakterze empirycznym. Opracowa-

---

² Piechota G., Kalinowski P., Karwat I.D. 2008. Otyłość – epidemia o zasięgu światowym. *Nowiny Lekarskie* 2008, 77, 2, 158–161.

³ NIZP-PZH, PAP, GUS, WHO.

nie liczy 135 stron w tym wykaz skrótów, część wstępną liczącą siedem podrozdziałów, cel, pytania badawcze, materiał i metody badań, w tym trzy główne podrozdziały, wyniki badań - siedem głównych podrozdziałów, dyskusję, wnioski. Ponadto w pracy ujęto – piśmiennictwo, streszczenie – w języku polskim i angielskim, spis rycin i tabel, załączniki. Piśmiennictwo obejmuje 177 pozycji, w tym obcojęzyczne głównie jak i w większości w języku angielskim. Źródła internetowe nie występują. Układ tematyczny odpowiada pracom typu empirycznego. Treść pracy odpowiada tytułowi a treści rozdziałów ich nagłówkom. Całość cechuje pragmatyzm naukowy. Praca napisana jest poprawnie językowo. Terminologia pojęciowa w prezentacji wyników stosowana jest konsekwentnie. Analiza wyników przeprowadzona została poprawnie. Wnioski korespondują z założeniami pracy i nie wykraczają poza przedstawiony materiał empiryczny.

W części wstępnej pracy (wstęp, str. 5, siedem podrozdziałów I.1-I.7, str. 6-19) Autorka uzasadnia potrzebę i celowość podjętej problematyki badawczej. Jest to szeroki przegląd piśmiennictwa, na ogół dobrze dobranego i współczesnego, podkreślający aktualny stan badań w zakresie zagadnień dotyczących epidemiologii otyłości na świecie i w Europie, rozpowszechnienie otyłości w Polsce i na Ukrainie, etiologii i powikłań zdrowotnych otyłości, uwarunkowań demograficznych, społecznych i kulturowych otyłości. Ponadto w części wstępnej Doktorantka odnosi się do problemów stylu życia a otyłości w populacji dzieci i młodzieży, prozdrowotnej modyfikacji diety w kontekście ryzyka otyłości i zaburzeń metabolicznych, kończąc swoje rozważania na aktywności fizycznej w profilaktyce otyłości i jej powikłań.

W odniesieniu do tego fragmentu pracy Recenzent zauważa, że Autorka trafnie i ciekawie opisała w części teoretycznej stan istniejącej wiedzy bibliograficznej z zakresu podjętej tematyki badawczej. Bogaty przegląd piśmiennictwa i jej, co ważne, właściwy dobór w poszczególnych problemach badawczych, świadczy o erudycji Doktorantki.

Do części wstępnej Recenzent nie wnosi zastrzeżeń merytorycznych.

Cel pracy i pytania badawcze (str. 20-21) są realne do wykonania. Autorka sformułowała pięć pytań badawczych. Warto podkreślić, iż są one poznawczo ambitne, dotyczą bowiem zagadnień złożonych – ważnych dla zdrowia młodego pokolenia. Zdrowie bowiem jest jedną z najważniejszych wartości w życiu każdego człowieka i powinno być nierozzerwalnie związane z edukacją zdrowotną w celu jego utrzymania przez całe życie. A takie zagadnienia jak zwyczaje żywieniowe, które ściśle wiążą się m.in. z otyłością, aktywność fizyczna (w tym czasie wolnego), stosowanie używek (m.in. tytoń, alkohol) czy czynniki społeczno - demograficznymi, społeczno - ekonomiczne, ściśle wiążą się ze zdrowiem.

Odnosnie tej części opracowania nie nasuwają się istotne do zasygnalizowania uwagi, tak odnoszące się do jej układu jak i zawartości. Cel pracy, aplikacja praktyczna jak i pytania badawcze są jasne i właściwie sprecyzowane.

W tej części Doktorantka nie uwzględnia hipotez badawczych. Należy się zgodzić, że ich formułowanie nie zawsze i nie w każdym opracowaniu naukowym jest konieczne. W tym miejscu Recenzent chciałby prosić Doktorantkę o odpowiedź na pytanie, dlaczego Autorka uznała je za zbędne we własnym opracowaniu, czemu w ogóle służą hipotezy badawcze w pracach naukowych i kiedy powinny być obligatoryjnie zastosowane?

W rozdziale „**Materiał i metody badawcze**” (str. 22-34) Autorka opisuje badaną grupę, metody badań oraz charakteryzuje zastosowane procedury statystyczne (Metody staty-

styczne). Jakie są oczekiwania czytelnika, który sam prowadzi badania, od rozdziału „Materiał i metody badawcze”? Oczekuje on aby sposób wykonania badań przedstawiony został na tyle jasno, by badania takie można było przeprowadzić, a następnie powtórzyć. Rozdział ten został bardzo szczegółowo rozpisany na trzynastu stronach rozprawy doktorskiej co świadczy o dużej skrupulatności i dokładności Autorki.

Należy docenić w tym miejscu szeroki zakres badań jak i liczebność badanych (badaniom poddano 1004 uczniów w wieku 14–19 lat z dwóch krajów). Doktorantka uczestniczyła w badaniach zrealizowanych w ramach mikroprojektu społeczno-naukowego Unii Europejskiej jako części projektu parasolowego pn. „Transgraniczna współpraca na rzecz turystyki uzdrowskiej pogranicza polsko–ukraińskiego”, uzyskała zgodę na przeprowadzenie badań Komisji Bioetyki przy Uniwersytecie Rzeszowskim. Projekt był również realizowany przy współpracy Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej im. Stanisława Pigoń w Krośnie, Urzędu Miasta Krosna, Lwowskiego Regionalnego Instytutu Doskonalenia Nauczycieli we Lwowie oraz Wydziału Wychowania Fizycznego Uniwersytetu Rzeszowskiego w Rzeszowie. Jak pisze Autorka „projekt miał charakter diagnostyczno-edukacyjno-profilaktyczny” co w powiązaniu z zasięgiem terytorialnym i współpracą wielu podmiotów w jego realizację, wymagał dużego zaangażowania organizacyjnego i znaczącego wkładu pracy Doktorantki w zebranie tak bogatego materiału empirycznego. Taki wysiłek należy zauważyć i szczególnie docenić. W tym miejscu jedna prośba do Autorki pracy o podzielenie się informacją z jakimi trudnościami organizacyjnymi przy tak wielu badaniach i przy współpracy z tyloma podmiotami w nie zaangażowanymi, nie tylko w kraju ale również za granicą, Doktorantka się spotkała. Co w tym procesie sprawiało największe problemy a co jemu sprzyjało?

Recenzent nie wnosi zastrzeżeń do metodologicznej strony pracy – jest ona poprawna.

Należy również docenić prawidłowy dobór i wykorzystanie do analizy danych badawczych jak i zastosowanych metod statystycznych.

Wyniki badań stanowią obszerną i merytorycznie ważną część rozprawy (str. 35-78). Autorka przedstawiła je w postaci rycin, tabel oraz ich opisowego omówienia. W kolejnych podrozdziałach przedstawione zostały statystyki opisowe dotyczące weryfikacji pytań badawczych, obejmujących dane uzyskane w procedurach badawczych. Dokonano analizy otyłości w badanej grupie młodzieży, czynników społeczno-demograficzno-kulturowych otyłości (takich jak: liczba rodzeństwa, miejsce zamieszkania, miejsce zamieszkania w trakcie roku szkolnego, wykształcenie rodziców, status materialny w opinii uczniów, wybrane elementy stylu życia, spożywanie alkoholu, palenie papierosów, palenie e-papierosów, zwyczaje żywieniowe, liczba spożywanych posiłków, związki między jakościową strukturą spożywanych posiłków a BMI i TF%, liczba spożywanych posiłków a skategoryzowany wskaźnik BMI, antyzdrowotne zwyczaje żywieniowe, aktywność fizyczna badanych, wytrzymałość krążeniowo-oddechowa, siła wpływu wybranych czynników na wskaźnik BMI w badanej grupie młodzieży).

Jak wspomniano powyżej wyniki, opisano i zobrazowano w sposób graficzny oraz tabelaryczny, co ułatwia ich analizę a z punktu widzenia Recenzenta chciałbym pochwalić Doktorantkę za ich przejrzystość i właściwe umiejscowienie w tekście odnośnie prowadzonych, szczegółowych analiz. Autorka nie wychodzi w analizie wyników poza materiał empiryczny przedstawiony w tej części opracowania, analizy są bardzo konkretne, rzeczowe i w wysokim stopniu merytoryczne.

Ze swobodą Autorka napisała „**Dyskusję**” (str. 79-93). Dyskusja, na tle prezentowanych wyników innych autorów, uwalnia nieco inwencji twórczej i pozwala na pełniejsze rozwinięcie skrzydeł. Stąd też, jakkolwiek nie jest to część łatwa do napisania, jest bardzo ważna i niezwykle istotna w tego typu pracach promocyjnych. Jest to w opinii Recenzenta newralgiczna część pracy, która wskazuje na dojrzałość i przygotowanie merytoryczne Autora opracowania. Ten egzamin, Kandydatka na stopień doktora, zdała bardzo dobrze przeplatając dyskusję wraz z prezentacją i omówieniem wyników własnych badań w sposób ciągły. Rozdział ten jest przeprowadzony w sposób obszerny i poprawny, zawiera wiele interesujących informacji wyjaśniających uzyskane wyniki i konfrontujących je z badaniami innych autorów. Cechuje się on przejrzystością argumentacji, logiką omawiania stwierdzonych zjawisk oraz ostrożnością i głębią wnioskowania. Wskazuje to na dobrą umiejętność oceny i interpretacji wyników. Cały rozdział jest bezpośrednio i merytorycznie związany z zagadnieniami rozprawy, co stanowi wg. Recenzenta, ciekawy i interesujący dla czytelnika aspekt tej części rozprawy, bez nadinterpretacji. Autorka zdecydowanie, co należy podkreślić i docenić, kierowała się zasadą Ockhama – „nie mnożyć bytów ponad konieczność”, a więc unikała mówienia o rzeczach nie należących do tematu itp. Mówi i pisze tylko o tym, co bezpośrednio wiąże się z omawianymi zagadnieniami. Krótko mówiąc – unika nadmiarowości informacji.

Na zakończenie tego rozdziału, z czym Recenzent w pełni się zgadza, Autorka stwierdza „*Wnioski z niniejszych badań traktować można jako podstawę do podjęcia wspólnych działań ukierunkowanych na promocję zdrowia i profilaktykę otyłości oraz jej powikłań, z wykorzystaniem aktywności fizycznej w czasie wolnym jako stymulatora innych zachowań prozdrowotnych wśród młodzieży z obszaru polsko-ukraińskiego pogranicza*”.

Stwierdzam, iż dyskusja stanowi odpowiedź na problemy jakie Autorka zawarła na wstępie pracy.

W podsumowaniu merytorycznej części pracy przedstawiono „**Wnioski**” (str. 94-95), które są przejrzyste, logiczne i mają odzwierciedlenie w zgromadzonym i przeanalizowanym materiale badawczym. W tym miejscu nie wnoszę istotnych zastrzeżeń.

Ważnym wnioskiem praktycznym, wynikającym z przedstawionej rozprawy, z punktu widzenia zdrowia społecznego, zwłaszcza osób młodych, jest ocena determinantów otyłości. W populacji badanej młodzieży, pozwoliła ona na wykazanie zróżnicowania siły wpływu i rodzaju czynników (w zależności od płci oraz kraju zamieszkania), istotnie diagnozujących przyczynę otyłości wśród młodzieży, takich jak zwyczaje żywieniowe, wydolność aerobową oraz aktywność fizyczną w czasie wolnym. Uświadomienie takich kwestii w połączeniu z licznymi badaniami wskazującymi na problemy zdrowotne związane z otyłością jak np. problemy psychologiczne, problemy ze snem, bezdechy senne, nadciśnienie tętnicze, miażdżyca, zespół metaboliczny, niealkoholowe stłuszczenie wątroby, zaburzenia gospodarki węglowodanowej, cukrzyca typu II, zaburzenia gospodarki lipidowej i innych, powinno wzbudzić refleksję dotyczącą własnego zdrowia.

Wskazuje to na zrozumienie przez Autorkę, możliwości łączenia czy wdrażania wyników badań naukowych do praktyki, w tym przypadku związanych z otyłością i wybranymi zachowaniami zdrowotnymi młodzieży. Wskazuje na to zdecydowanie wniosek końcowy, podsumowujący mikroprojekt społeczno-naukowy Unii Europejskiej przeprowadzony wśród młodzieży na obszarze polsko-ukraińskiego pogranicza, że „*podejmowane działania w zakresie profilaktyki otyłości powinny uwzględniać zróżnicowanie czynników behawioralnych*”

i kulturowo-społecznych w badanych grupach młodzieży jako elementu zapewniającego oczekiwaną efektywność programu”.

Piśmiennictwo (str. 96-113) obejmuje zestaw prawidłowo dobranych pozycji głównie artykułów naukowych. Są to opracowania z ostatnich kilku lat, przeważnie z 5-10 ostatnich lat (stanowiące większość cytowanych prac). W zdecydowanej większości opracowania są to prace anglojęzyczne ale i pochodzące od polskich naukowców, choć będące w mniejszości. Bardzo nieliczne są prace dotyczące otyłości czy aktywności fizycznej młodzieży ukraińskiej, co można uznać za pewien mankament opracowania związanego z tematem. Czyżby naukowcy ukraińscy w tym temacie niewiele się wypowiedzieli?

Spis bibliograficzny w powiązaniu z treścią pracy wykazuje bardzo dużą staranność Autorki odnośnie zakresu cytowania prac różnych autorów w tekście opracowania oraz tymi przytaczanymi w spisie piśmiennictwa, czy też odwrotnie – praktycznie takie błędy nie występują.

Z obowiązku, Recenzent chciałby na zakończenie zwrócić uwagę na kwestie, które dla oceny pracy mają znaczenie merytoryczne, metodologiczne, edytorskie, stylistyczne, korektorskie czy wymagające ujednolicenia.

Jak wspomniano powyżej Recenzent chciałby krytycznie spojrzeć i zwrócić uwagę..., ale niestety Doktorantka takiej szansy nie pozostawiła bowiem praca jest bardzo starannie przygotowana pod każdym względem. Trudno poddawać krytyce, bo raczej są to drobne i nieistotne, merytoryczne czy edytorsko uwagi, np. takie jak:

- Doktorantka nie wykorzystała w pracy informacji z Internetu – stron internetowych, (szczególnie ze źródeł pewnych i związanych z tematem rozprawy doktorskiej) – co umożliwiłoby poszerzenie wiedzy współcześnie dostępnej z tego źródła dla badacza,
- na stronie 2 pracy (piąty wiersz od góry) w numeracji podrozdziału postawiono kropkę „I. 2.” czego nie uczyniono w pozostałych rozdziałach czy podrozdziałach,
- na stronie 75 opracowania (czwarty wiersz od dołu) pozostawiono „osamotniony” „%” na początku wiersza,

Reasumując wszystkie stwierdzenia pozytywne i drobne uwagi dyskusyjne można ocenić, że Autorka pracy Pani mgr Monika Barabasz:

- ✓ podjęła temat ważny dla nauki, który zarazem jest nowatorski,
- ✓ zna literaturę przedmiotu i potrafi ją twórczo wykorzystać,
- ✓ zna i prawidłowo stosuje właściwe dla obranej dyscypliny naukowej i danej problematyki metody badawcze,
- ✓ umie prawidłowo zaplanować, zorganizować i przeprowadzić badanie empiryczne, oraz poprawnie zinterpretować jego wyniki,
- ✓ w poprawny sposób, wybrała przedmiot badań oraz sformułowała i uzasadniła podjęty w odniesieniu do niego problem badawczy, jak również prawidłowo został osadzony w istniejącym dorobku teoretycznym i badawczym w danym zakresie,
- ✓ potwierdziła umiejętność dostrzegania, sformułowania i rozwiązania problemu badawczego,
- ✓ zachowała obiektywizm, a więc nie uległa jakimkolwiek naciskom, czy sugestiom ideologicznym, bądź politycznym, lub własnym subiektywnym opiniom albo wyobrażeniom. Pisząc pracę rozpatrzyła zagadnienie z różnych punktów widzenia, uwzględniając wszystkie jego uwarunkowania, jak również odniosła się do poglądów wyraża-

nych na ten temat przez innych autorów, eksponując i uzasadniając własne zdanie na dany temat,

- ✓ warsztat pisarski jest poprawny,
- ✓ rozprawa doktorska wnosi do nauki w sensie teoretycznym aktualny stan wiedzy nt. otyłości w aspekcie wybranych zachowań zdrowotnych młodzieży z obszaru polsko-ukraińskiego pogranicza jak również użyteczność praktyczną wskazującą na determinanty, ich rodzaj i wpływ, wskazujących na przyczynę otyłości takie jak zwyczaje żywieniowe, wydolność aerobową oraz aktywność fizyczną w czasie wolnym.

Reasumując wszystkie stwierdzenia pozytywne i uwagi dyskusyjne można ocenić, że istotna jest waga i oryginalność podjętego tematu, znajomość literatury przedmiotu i sposób jej wykorzystania, poprawność metodologiczna i metodyczna rozprawy oraz zasadność formułowanych tez i uogólnień. Praca stanowi oryginalne rozwiązanie założonego problemu badawczego. Należy także podkreślić jej stronę estetyczną. Dowodzi ona dbałości Autorki o jakość własnego dzieła naukowego i o pozytywne odczucia czytelnika. Zdaniem Recenzenta drobne nieścisłości, nie wpływają znacząco na obniżenie bardzo wysokiej oceny całości recenzowanej rozprawy doktorskiej mgr Moniki Barabasz nt.: „Otyłość a wybrane zachowania zdrowotne młodzieży w wieku 15–19 lat z obszaru polsko-ukraińskiego pogranicza”.

Przedstawiona do oceny dysertacja doktorska, jest zamkniętą pracą naukowo-badawczą z nauk o kulturze fizycznej. Zawiera, uzupełnia i poszerza rozwiązania aktualne dla tej dyscypliny naukowej. Praca w pełni odpowiada wymaganiom stawianym rozprawom doktorskim w zakresie nauk o kulturze fizycznej.

Biorąc pod uwagę poziom merytoryczny, metodologiczny oraz współczesne podejście do postawionego problemu badawczego, wnioskuję do Rady Kolegium Naukowego Akademii Wychowania Fizycznego we Wrocławiu o dopuszczenie mgra Moniki Barabasz do dalszego postępowania w przewodzie o nadanie stopnia doktora nauk o kulturze fizycznej.

Ze względu na powyższe uzasadnienie i wysoką jakość przedstawionego do oceny opracowania Recenzent wnosi o **wyróżnienie rozprawy** autorstwa mgr Moniki Barabasz nt. „Otyłość a wybrane zachowania zdrowotne młodzieży w wieku 15–19 lat z obszaru polsko-ukraińskiego pogranicza”.

Mariusz Ormieg